

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІТ-ПРОЄКТАМИ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація.

Матеріали дослідження присвячено питанням економічної ефективності оцінювання ступеню управління ІТ-проєктами сучасного підприємства.

Ключові слова: *ІТ-проєкти, управління, проєктний менеджмент, підприємство, ефективність.*

Abstract.

The materials of the study are devoted to the issues of economic efficiency of assessing the degree of management of IT projects of a modern enterprise.

Keywords: *IT projects, management, project management, enterprise, efficiency.*

В ринкових умовах розвитку господарювання, тенденцій інформаційних технологій, впливу комплексних інноваційних та технологічних норм діяльності підприємств, ефективне ведення господарської діяльності в Україні стає неможливим без застосування інформаційних технологій, які здатні забезпечити інтеграцію і комунікацію підприємств на сучасному відповідному бізнес-рівні. Під час цього важливим є визначення ефективності впровадження та управління ІТ-проєктами на підприємстві.

Оцінка ефективності управління ІТ-проєктами вимагає комплексних знань і аналітичних навичок для обліку загального обсягу витрат і результатів, які пов'язані з застосуванням та впровадженням ІТ-проєктами.

Ефективність управління ІТ-проєкту – це співвідношення витрат на його реалізацію і результатів від його застосування. Витратами в даному випадку є сукупні витрати на придбання, установку, налагодження і підтримку відповідного програмного забезпечення, а також витрати, пов'язані з купівлею і підтримкою технічних засобів, підготовкою персоналу.

Основними етапами оцінки ефективності управління, впровадження та застосування ІТ-проєктів на підприємстві є [1]:

- підготовка – аналізування і оцінювання вибору технології управління ІТ-проєктами;
- впровадження – аналізування і оцінювання прямих витрат та обґрунтування доцільності управління та впровадження ІТ-проєкту;
- реалізація – оцінювання економічної ефективності застосування та управління шляхом розрахунку інтелектуальної амортизації та можливої поетапної модернізації інформаційної технології в перспективі.

1. Перший етап передбачає оцінювання витрат на інформаційні технології, визначити обсягів інвестицій, котрі необхідні для досягнення поставленої мети. Оцінювання витрат на впровадження інформаційної технології або комплексної інформаційної системи складається із двох етапів:

- оцінювання загальних капітальних та поточних витрат, пов'язаних з впровадженням і використанням ІТ-проєктів;
- оцінювання обґрунтованості визначеної суми.

Оцінювання доцільності визначеної величини витрат на управління ІТ-проєктом здійснюється в два етапи:

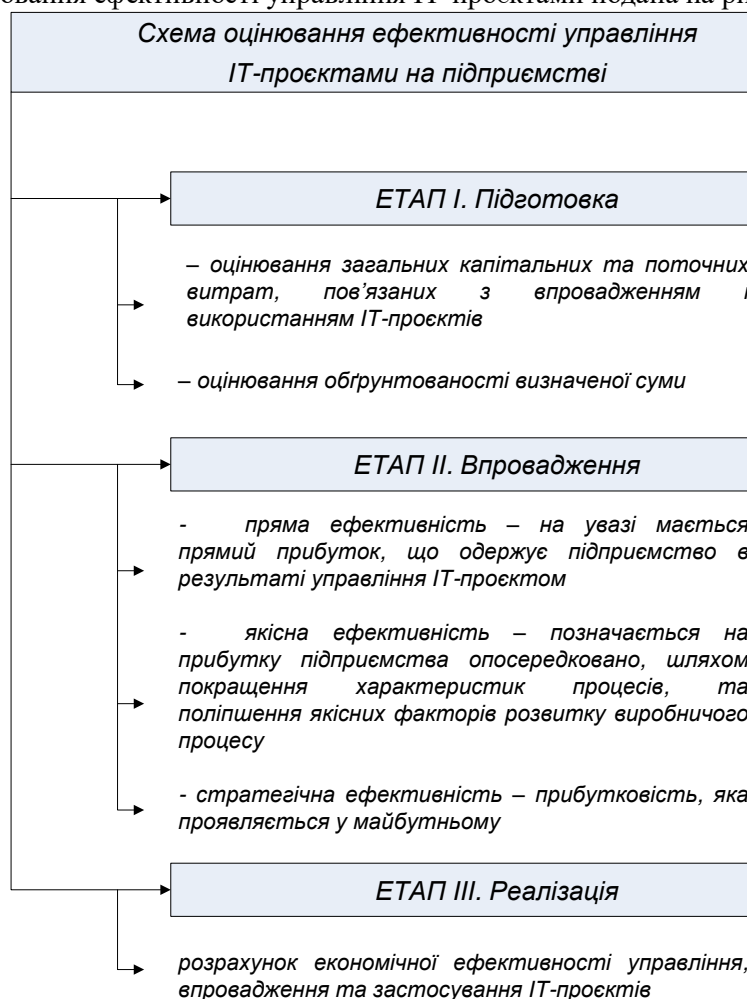
- порівняння витрат з середніми показниками підприємств по галузі;
- визначення економічної ефективності проєкту [2].

2. Другий етап містить розрахунок і оцінювання прибутку підприємства від впровадження і

управління IT-проектом. Вибір методу оцінки ефективності управління IT-проектом залежить від організаційної ефективності та матеріального прибутку, отримання яких забезпечує впровадження IT-проектів. У науковій літературі широко застосовувані три види ефективності від впровадження інформаційної технології:

- пряма ефективність – на увазі мається прямий прибуток, що одержує підприємство в результаті управління IT-проектом;
- якісна ефективність – позначається на прибутку підприємства опосередковано, шляхом покращення характеристик процесів, та поліпшення якісних факторів розвитку виробничого процесу;
- стратегічна ефективність – прибутковість, яка проявляється у майбутньому (підвищення рівня конкурентоспроможності, розширенні кола споживачів, зростання вартості акцій підприємства) [3].

Загальна схема оцінювання ефективності управління IT-проектами подана на рисунку 1.

Рисунк 1 – Схема оцінювання ефективності управління IT-проектами на підприємстві

Різноманітність цілей впровадження та джерел окупності управління IT-проектами вимагає виокремлення підходу визначення критеріїв оцінювання їх ефективності. З метою проведення комплексного оцінювання ефективності застосування та управління IT-проектами на підприємстві, необхідно також враховувати вплив факторів мікро- та макросередовища функціонування підприємства. Оцінювання поточних показників господарювання повинна передбачати порівняння одержаних результатів з [4-5]:

- середніми показниками прибутку по галузі;
- показниками основних конкурентів на ринку;
- нормативними показниками.

Оцінювання прибутку від впровадження та управління IT-проектами починається з визначення джерел економічної ефективності застосування IT-проекту, котра в свою чергу визначається функціональністю обраної системи.

3. Третій етап передбачає розрахунок економічної ефективності управління, впровадження та застосування ІТ-проектів. Критерієм економічної ефективності може бути загальний показник, котрий визначає вартість генеровану ефектом впровадженого ІТ-проекту, тобто кількісне значення приросту капіталу від застосування ІТ-проекту або системи ІТ-проектів. Цей показник є сумою чистої приведеної вартості NPV, розрахованої за методом дисконтування грошових потоків і враховує вартість ІТ-проекту, якого запроваджує підприємство [6].

У відповідності із наведеною схемою для оцінювання ефективності управління ІТ-проектами доцільним є формування такої системи критеріїв ефективності, в основі якої є можливість альтернативного вибору критеріїв, коли гнучкість процесів розробки програмного продукту спрямована на зменшення невизначеності, а оцінка ступеня ризику виконується шляхом застосування спеціалізованої методології аналізу варіантів реального інвестування. Ці завдання потребують застосування методів оцінювання та аналізу, що передбачають множинність прогнозних розрахунків та оцінок на основі критеріїв різного роду та характеру.

Таким чином, управління сучасними ІТ-проектами потребує значних фінансових та ресурсних вкладень, тому актуальність визначення економічної ефективності управління, впровадження та подальшого застосування, підштовхують до пошуку адаптивних методів розрахунку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тюріна, Н., Назарчук, Т., Шкабара, Н. (2022). Формування інформаційно-аналітичного забезпечення управління бізнес-проектами підприємства. *Innovation and Sustainability*, (2), 68–77. <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.68.77>

2. Бузак Н. І. Економічна оцінка інформаційних технологій. *Вісник ЖДТУ*. 2020. №3(53). С. 29-32.

3. Алгоритм оцінки економічної ефективності впровадження інформаційної технології у торговельну організацію. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Серія: Нові рішення в сучасних технологіях. – Х. : НТУ «ХПІ». 2013. №4 (978). С. 55-60.

4. Т. О. Прокопенко, та О. В. Лавданська, "Інформаційна модель керування проектами галузі інформаційних технологій в умовах гнучкої методології Scrum", *Проблеми управління та інформатики: міжнар. наук.-техн. журн.*, № 2, с. 129-138, 2021.

5. Т. Prokopenko, O. Lavdanska, Y. Povolotskyi, B. Obodovskyi, and Y. Tarasenko, "Devising an integrated method for evaluating the efficiency of Scrum-based projects in the field of information technology", *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, vol. 5 (3-113), pp. 46-53, 2021.

6. Прокопенко Т.О. Система критеріїв оцінювання ефективності проектів галузі інформаційних технологій. *Вісник Черкаського державного технологічного університету*. 2022. №4. С. 23.-30.

Буреннікова Наталія Вікторівна – д.е.н, професор, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: n.burennikova@ukr.net.

Білоус Дмитро Анатолійович – студент групи 2МПОУ-22м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, м. Вінниця, Вінницький національний технічний університет.

Burennikova Nataliia Viktorivna – Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: n.burennikova@ukr.net.

Dmytro Bilous – student of group 2MPOU-22m, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.